

Jesper Broberg, Frökontrollen: "Nuvarande system fungerar väl"

En fungerande kontroll av utsäde upprätthåller och deklarerar en hög kvalitet och ger därmed lantbrukarna en god start på växtodlingen. Men ett nytt förslag till utsädesförordning och ett ökat intresse för användning av eget utsäde kan påverka frökontrollen i framtiden. Den oberoende kontrollen behövs och behöver öka, i alla fall om Jesper Broberg, Frökontrollen, får som han vill.

AV LENNART WIKSTRÖM

All odling börjar med ett frö. Detsamma kan egentligen sägas om Frökontrollen, som har sitt ursprung i landets första privata utsädesfirma grundad 1847 i Örebro av pionjären och entreprenören Carl Adolf Hagendahl.

HISTORIEN EN SPRÅNGBRÄDA

"Han är lite av en hjälte för mig", säger Jesper Broberg, vd för Frökontrollen. "Han insåg tidigt behovet av kvalitets-säkrat utsäde och startade en egen frökontroll, som senare togs över av Hushållningssällskapet. Hagendahl var som handlare även aktiv när det gällde export."

Så historien sitter lite i väggarna på Frökontrollen.

"Men den får inte bli en hängmatta, utan ska istället vara en språngbräda som inspirerar oss att nå högre", säger Jesper. "Inte minst med tanke på att vi med förslaget till den nya EU-förordningen står inför nya utmaningar och möjligheter."

*"Mer av det vi sår
bör vara analyserat"*

"Grunden i ett kvalitetssäkringssystem är att ha en oberoende kontroll. Med det liggande förslaget är risken att den blir urholkad", säger Jesper Broberg, Frökontrollen. Foto Agneta Lilliehöök

NYTT FÖRSLAG OROAR

Förslaget till ny förordning ska bland annat göra det enklare att byta utsäde mellan gårdar och minska kontroll och administration av äldre sorter, så kallade bevarandesorter. En annan förändring som föreslås är att utsädeföretagen med godkännande av certifierande myndighet själva ska kunna certifiera och skriva etiketter till saluförda partier.

"Jag anser att nuvarande system fungerar ganska väl, så egentligen borde vi inte gunga båten", säger Jesper. "Vi har ett inarbetat system som alla aktörer respekterar. Möjligen kunde vi ha sett en harmonisering med andra länder där det är vanligare med att man använder eget utsäde. Det jag dock tycker är oroväckande är att det blir möjligt för utsädesföretagen att sätta upp egen certifiering."

DJÄVULEN I DETALJERNA

"Grunden i ett kvalitetssäkringssystem är ju att ha en oberoende kontroll, och med det liggande förslaget är risken att den blir urholkad. Dessutom är det ett förfarande som gynnar de stora aktörerna och därmed skapar ojämlikhet mellan utsädeföretag av olika storlek."

Som alltid bor djävulen i detaljerna och det finns ännu så länge inte någon slutlig skrivning, det först när regelverket ska tillämpas som de olika gränsdragningarna blir klara. Dessutom har branschen tre år på sig att genomföra förändringarna när beslutet väl har tagits. Men Jesper tycker ändå att förslaget är problematiskt.

"Enligt skrivningen ska certifieringen ske enligt den internationella organisationen för utsädeskontroll, ISTA:s, regelverk, vilket ju kan tyckas vara en självklarhet. Men det är inte så enkelt, och vi ser ju hur tillämpningen redan idag kan skilja sig mellan olika länder."

25 PROCENT EGET UTSÄDE

Det kan kanske tyckas att Jesper och Frökontrollen är ute och talar i egen sak, men Jesper är övertygad om att det är viktigt för lantbrukarna att ha ett robust och transparent system för att kontrollera utsäde.

"Det gäller inte bara det utsäde som går i handel, utan även det som lantbrukarna använder själva. Idag säs cirka 25 procent av spannmålsarealen med

eget utsäde och det ökar. Det är i ljuset av detta som vi behöver synas mer och få fler lantbrukare att förstå värdet av ett analyserat utsäde. Mer av det vi sår bör vara analyserat."

SÄMRE KVALITET

Jesper pekar också på riskerna med föreningar och spridning av besvärliga ogräs och invasiva arter, något vi sett öka de senaste åren. Exempelvis har fröodlare i Östergötland och Mellansverige drabbats av den skånska sjukan och har fått in renkavle, ett mycket stort problem i växtföljder med stor andel höstsäd som exempelvis i Östergötland. I Skåne har flera områden fått ökande problem med hönshirs, som gynnas av varmt och torrt väder och kan bli ett problem i exempelvis vårsäd och i samband med ökad odling av majs.

"Risken är också att vi utan en fungerande frökontroll förlorar kompetens och hamnar på ett sluttande plan med allt

*"Grunden i ett
kvalitetssäkrings-
system är ju att ha en
oberoende kontroll"*

sämre utsädeskvaliteter.

Det gäller inte minst med tanke på utfasningen av många av de betningsmedel vi varit vana vid att ha tillgång till. Vi måste enligt Jesper också ha en kritisk massa för att kunna upprätthålla kompetensen, och det finns även en risk om denna sprids ut på för många aktörer.

ÖKAD MARKNADSPOTENTIAL

Jesper kan också presentera en god bild av marknaden för Frökontrollen. Mellan 75 och 80 procent av analyserna görs på uppdrag av utsädesföretagen. Resterande 20 procent är lantbrukskunder. Som lätt förstås med tanke på belägenheten finns 90 procent av lantbrukskunderna i Mellansverige.

"En intressant iakttagelse är att en femtedel av lantbrukskunderna räknar med att ha ett ökat behov av analyser de närmaste tre till fem åren, och närmare en fjärdedel har för avsikt att öka andelen

"Jag upplever att vi står inför ett trendbrott där jag aldrig tidigare upplevt ett så stort stöd hos konsumenterna för svenskt lantbruk", säger Jesper Broberg, Frökontrollen.

egenproducerat utsäde."

Jesper är ekonomiagronom och började som rådgivare på LRF Konsult. Därefter hamnade han på Hushållningssällskapens förbund som förbundsdirektör. År 2021 tillträdde han som medlemschef på Lantmännen för att i november förra året tillträda som vd för Frökontrollen.

RELATIONER

Vad är det viktigaste som du har med dig från dina tidigare uppdrag?

"Det viktigaste jag har lärt mig är att bygga och vårda relationer. Utan den kunskapen kan du inte leda ett företag, varken gentemot dina medarbetare eller dina kunder. Vi har också en stor variation i arbetet över året, och då gäller det kunna ha kontinuitet för att behålla kompetent personal. Där behöver vi också tänka en hel del nytt."

"TRENDBROTT"

Som ett led i ambitionen att bli mer synliga och nå nya kunder var Frökontrollen för första gången med på årets upplaga av Borgeby fältdagar.

"Jag har mött många duktiga lantbrukare som bygger företag och fått massor med inspiration och även kunnat känna av stämningen i lantbruket", säger Jesper. "Jag upplever att vi står inför ett trendbrott där jag aldrig tidigare upplevt ett så stort stöd hos konsumenterna för svenskt lantbruk. Det händer också annat positivt med ambition att öka livsmedelsproduktionen och vår försörjningsförmåga. Vi kan faktiskt jämföra med det som hänt med inställningen till försvaret. Nu vänder det", avslutar Jesper hoppfullt. ●